

ROLNICTWO A EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD

Wioletta Wrzaszcz, Konrad Prandacki
IERiGŻ-PIB

Plan wystąpienia

- Cel
- Europejski Zielony Ład – istota
- Najważniejsze inicjatywy Europejskie - w tym *Strategia „od pola do stołu”*
- Tendencje w rolnictwie w Polsce
- Wyzwania związane z Europejskim Zielonym Ładem
- WPR po 2020 – Nowa Zielona Architektura
- Strategia na rzecz bioróżnorodności
- Działania UE na rzecz klimatu

Cel wystąpienia

przedstawienie głównych kwestii związanych z wdrażaniem strategii Europejskiego Zielonego Ładu oraz wskazanie kluczowych wyzwań dla sektora rolnego

Fot. Gerd Altmann/Pixabay

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

INSTYTUT EKONOMIKI
ROLNICTWA I GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ - PIB

Czy Europejski Zielony Ład jest potrzebny?

- **Narastające problemy środowiskowe oraz klimatyczne** wymuszają poszukiwanie efektywnych rozwiązań w działalności gospodarczej, w tym także w rolnictwie
- **Od lat realizowane są strategie, czy też programy zrównoważonego rozwoju**, które mimo zainicjowania pożądanego kierunku zmian w rolnictwie, nadal są niewystarczające względem dostrzeganych potrzeb
- Od początku lat 90-tych **kolejne reformy** coraz silniej wiązały się z potrzebą ochrony środowiska i klimatu.
reforma MacSharry'ego z 1992 r., Agenda 2000, reformę Fischlera (tzw. luksemburska), reforma z 2013 r. – zazielenienie, Porozumienie Paryskie 2015
- Europejski Zielony Ład **Kolejny etap WPR**
zmierzącej ku zrównoważeniu rolnictwa

Europejski Zielony Ład - istota

- To nowa strategia, której celem jest **zbudowanie nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarki** w perspektywie 2050 r. cechującej się:
- neutralnością klimatyczną,
  - oddzieleniem wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów naturalnych

Europejski Zielony Ład stanowi integralną część opracowanej przez obecną Komisję strategii mającej na celu m.in. **wdrożenie agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030** i osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju

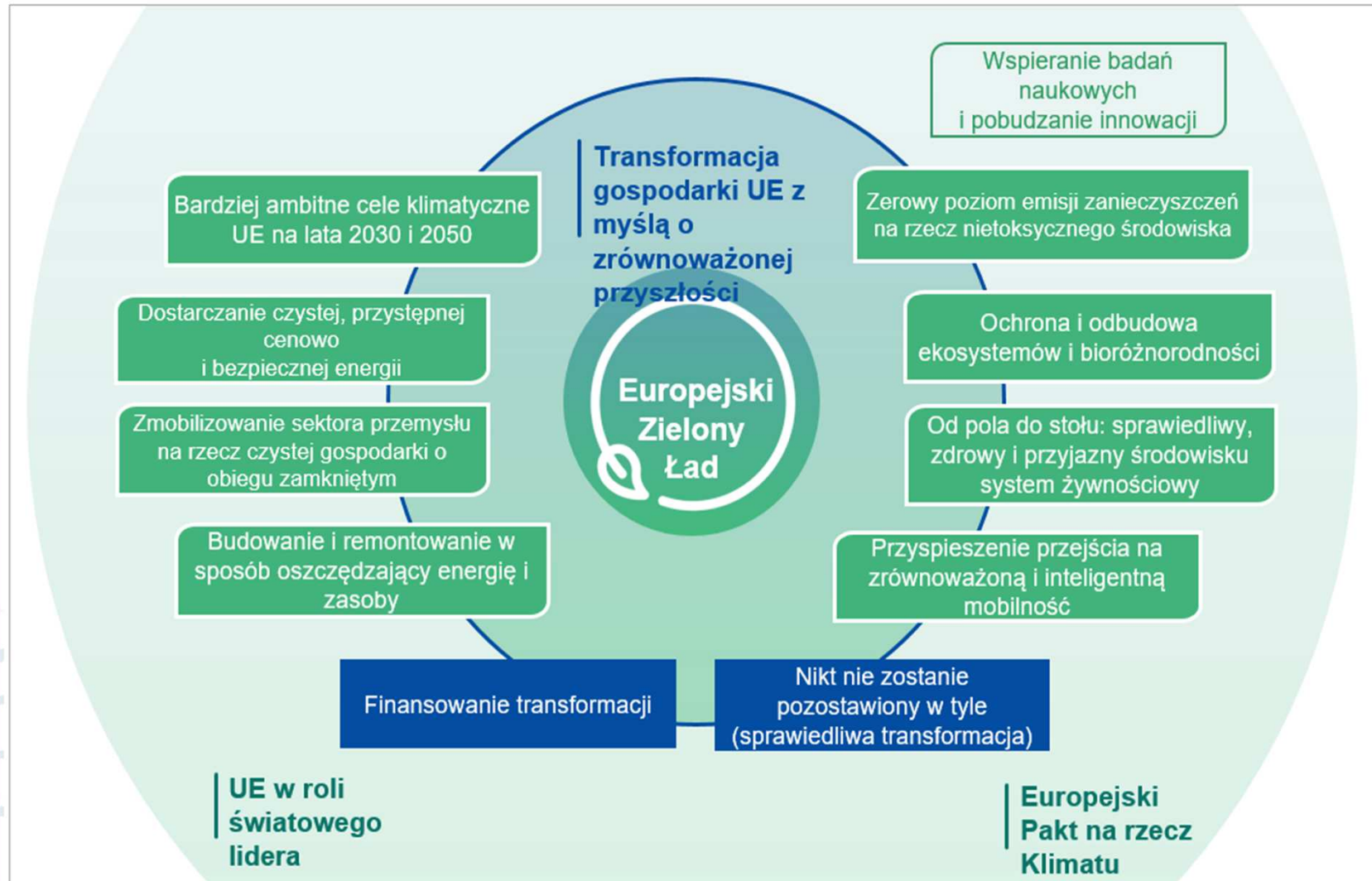
(Komisja Europejska, 2019)

Agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 - CELE

Europejski Zielony Ład

Źródło: (Komisja Europejska, 2019).

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Najważniejsze inicjatywy Europejskie – obszary planowanych działań

- **Ekologizacja WPR - strategia „od pola do stołu”**
- **Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej** – strategia: ochrona i odbudowa
- **Ambitne cele klimatyczne** – neutralność klimat. do 2050 r.
- **Powiązanie z Europejskim Paktem na rzecz klimatu** – wymiana informacji dot. zagrożeń, wspólne działania, oddolne inicjatywy
- **Czysta, przystępna cenowo energia** – bazowanie na źródłach odnawialnych
- **Dążenie do zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska** – monitorowanie zanieczyszczenia powietrza, wody, gleby, prod. konsump., ochrona przed chemikaliami (presja rolnictwa dot. przem. środków prod.)
- **Strategia przemysłowa na rzecz czystej gospodarki o obiegu zamkniętym** – ograniczenie zużycia materiałów
- **Zrównoważona i inteligentna mobilność** – red. o 90% emisji z transportu do 2050 r.
- **Uwzględnianie kwestii zrównoważonego rozwoju we wszystkich obszarach polityki UE** – „zielone”: finansowanie, inwestycje, budżety, badania, kształcenie, przyrzeczenie „nie szkodzić”

Strategia *Od pola do stołu* - *Nasza żywność, nasze zdrowie, nasza planeta, nasza przyszłość*

Celem tej strategii jest stworzenie sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego środowisku systemu żywnościowego

Przyjęte wymogi dot. żywności:

Żywność wytwarzana w Europie powinna cechować się:

- bezpieczeństwem
- wartościami odżywczymi
- wysoką jakością
- a sposób jej wytwarzania powinien być bezpieczny dla środowiska przyrodniczego oraz neutralny klimatu

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOSCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

70 LAT
INSTYTUT EKONOMIKI
ROLNICTWA I GOSPODARKI
ŻYWNOSCIOWEJ - PIB

Od pola do stołu

Zrównoważone systemy produkcji – czy są potrzebne?

- W ujęciu sektora produkcja żywności nadal powoduje **zanieczyszczenie zasobów środowiska** i ich zmniejszenie, a także **utrata różnorodności biologicznej i zmiany klimatu**
- Obserwowany jest problem **marnotrawstwa** żywności oraz produkcji żywności o **niskiej jakości** (przyczyniającej się do wielu chorób), co potęguje potrzebę wypracowania systemowych rozwiązań

zrównoważony system żywności - szanse i możliwości:

zrównoważone
i zdrowe diety:
zdrowie
i jakość życia

rolnicy i rybacy:
uczciwsze ceny,
zrównoważone i zdrowe
praktyki produkcyjne

nowe
możliwości dla
zrównoważonego
biznesu

wkład w globalną
transformację
dla przyszłych
pokoleń

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOSCI JEST FUNDAMENTEM SYSTEMU ŻYWNOSCIOWEGO I NIGDY NIE PODLEGA KOMPROMISOM

#EUFarm2Fork

#EUGreenDeal

Od pola do stołu

*Kryzys związany z COVID-19 pokazał, jak bardzo wszyscy jesteśmy podatni na zagrożenia i jak ważne jest przywrócenie równowagi między działalnością człowieka a przyrodą. Centralne miejsce w ramach Zielonego Ładu zajmują strategia na rzecz różnorodności biologicznej i strategia „od pola do stołu”, które kładą nacisk na nową i lepszą **równowagę między przyrodą, systemami żywnościowymi a różnorodnością biologiczną, aby chronić zdrowie i dobrobyt obywateli, a równocześnie zwiększać konkurencyjność i odporność UE. Strategie te stanowią kluczową część wielkiej transformacji, którą właśnie rozpoczynamy.***

Frans Timmermans,
wiceprzewodniczący KE

<https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/>

Od pola do stołu

Potrzeba zmian, ale jakich?

- Wypracowanie takich rozważań wymaga wdrożenia zmian na **poszczególnych ogniwach łańcucha żywnościowego**
- Pierwszym ogniwem łańcucha żywnościowego są **rolnicy**, co przesądza o ich decydującej roli we wdrażaniu strategii „od pola do stołu”
- Umocnienie pozycji rolników w łańcuchu żywnościowym

Działania rolników

wykonywane praktyki rolnicze

- powinny przeciwdziałać zmianom klimatu
  - chronić środowisko przyrodnicze
  - i nie umniejszać bioróżnorodności

Od pola do stołu - priorytety do 2030 r.

Stosowanie pestycydów w rolnictwie skutkuje zanieczyszczeniem gleby, wody i powietrza.

Cel: zmniejszyć stosowanie pestycydów chem. i związane z nimi zagrożenia o 50 proc.;
zmniejszyć stosowanie bardziej niebezpiecznych pestycydów o 50 proc.

Nadmiar skład. pokarmowych w środowisku jest istotnym źródłem zanieczyszczenia powietrza, gleby i wody, wywierającym negatywny wpływ na różnorodność biologiczną i klimat.

Cel: zmniejszyć straty skład. pokarm. o co najmniej 50 proc., nie dopuszczając przy tym do tego, aby doszło do pogorszenia żyzności gleby;
ograniczyć stosowanie nawozów o co najmniej 20 proc.

Od pola do stołu - priorytety do 2030 r. ...

Oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe związana jest ze stosowaniem tych środków w leczeniu zwierząt i ludzi prowadzi co roku do ok. 33 tys. zgonów w UE

Cel: zmniejszenie o 50 proc. sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych dla zwierząt utrzymywanych w warunkach fermowych oraz stosowanych w akwakulturze

Rolnictwo ekologiczne to przyjazne środowisku praktyki

Cel: rozwój obszarów użytkowanych w ramach rolnictwa ekologicznego, tak aby stanowiły one 25 % powierzchni gruntów rolnych

Tendencje w rolnictwie w Polsce

2016 i zmiana od 2005

Liczba gosp. ≥ 1 ha: 1,4 mln, 19% ↓

UR w DKR: 13,2 mln ha ↔

Gosp. wyspecjalizowane
w uprawach pol.: 58%, 17 p.p. ↑

Powierzchnia zbóż:
7,5 mln ha, 4% ↓

Powierzchnia bobowatych:
830 tys. ha, 51% ↑

Powierzchnia poplonów: 1,1
mln. ha, 3,5 x ↑

Nawożenie w 14% gosp. stos.
CaO: 350 kg CaO/ha, 86% ↑

2016 i zmiana od 2005

Pogłowie zwierząt: 5,9 mln SD, 8% ↓

Gosp. ze zwierzętami: 713 tys., 43% ↓

Obsada zwierząt przeciętna: 0,5 SD/ha, 8% ↓

Obsada w gosp. ze zwierzętami: 0,8 SD/ha,
26% ↑

Pogłowie w gosp. ze zwierzętami: 8,3 SD,
62% ↑

Gosp. mieszane z produkcją zwierzęcą: 20%,
18,5 p.p. ↓

Gosp. wyspecjalizowane z produkcją
zwierzęcą: 14%, 1 p.p. ↑

Zrównoważenie środowiskowe rolnictwa – wybrane wskaźniki

2005

Gosp. Ekologiczne: 3 tys.

Zboża: 77%

Okrywa zimowa: 49%

Bilans sub. organicznej: 0,09 t/ha

Bilans₂₀₀₇ N: 44 kg/ha; Zaw.: 27% gosp.

Bilans₂₀₀₇ P: 6 kg/ha; Zaw.: 41% gosp.

Bilans₂₀₀₇ K: 8 kg ha; Zaw.: 30% gosp.

2016

Gosp. Ekologiczne: 16 tys.

Zboża: 70%

Okrywa zimowa: 53%

Bilans sub. organicznej: 0,23 t/ha

Bilans₂₀₁₆ N: 33 kg/ha; Zaw.: 20% gosp.

Bilans₂₀₁₆ P: -0,4 kg/ha; Zaw.: 22% gosp.

Bilans₂₀₁₆ K: -0,5 kg ha; Zaw.: 26% gosp.

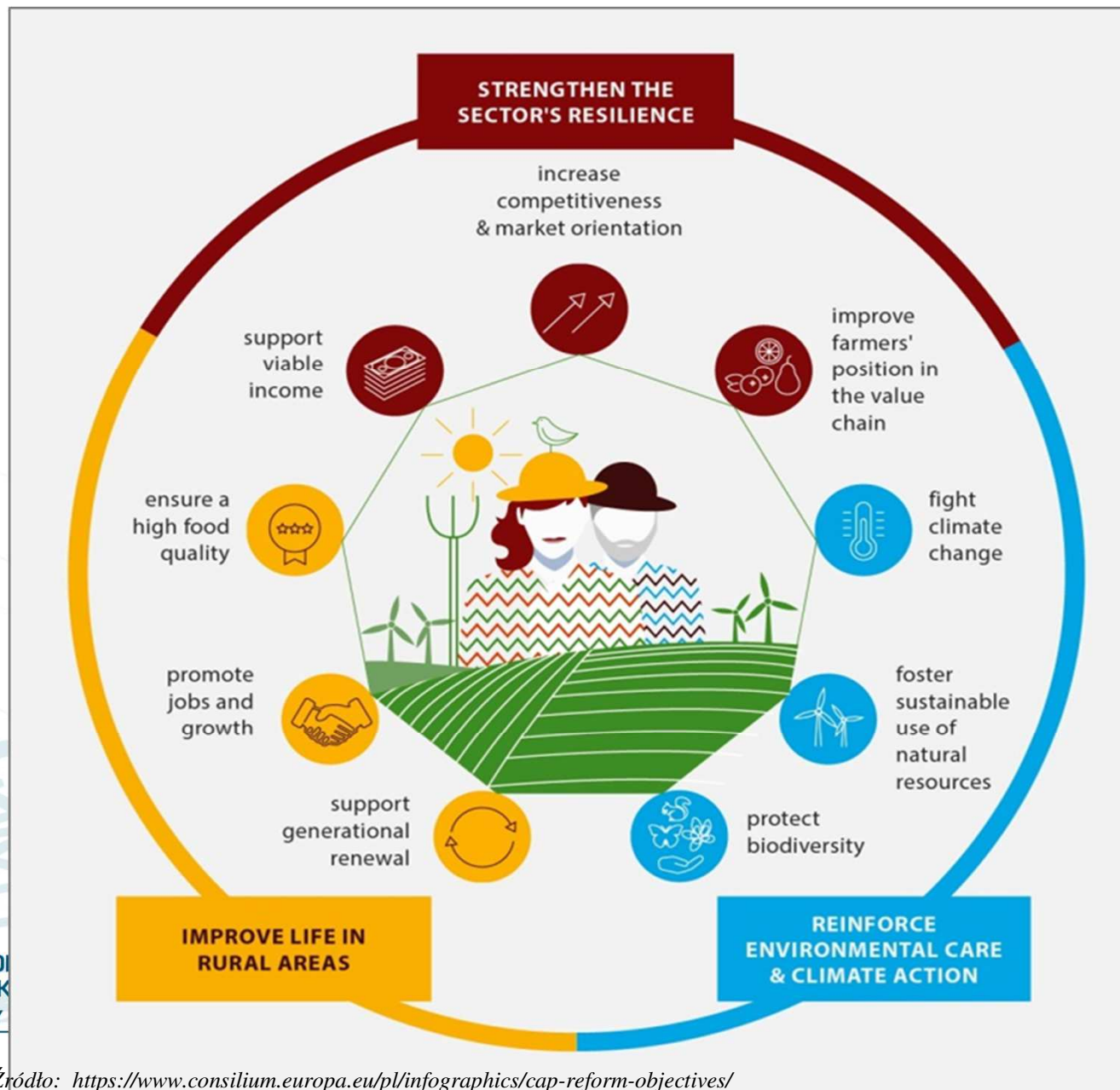

Wyzwania we kontekście celów EZŁ

- **merytoryczne**
zw. z przyjętymi, ambitnymi celami strategii Europejskiego Zielonego Ładu - **większe ryzyko niepowodzenia**
- **administracyjno-prawne**
zw. z dostosowaniem instytucji i regulacji prawnych na poziomie europejskim oraz krajowym, opracowanie spójnych wewnętrznie, **odpowiadających ramom europejskim krajowych planów strategicznych**; obowiązek egzekwowania i osiągania wymiernych rezultatów zakładanych w strategiach i planach krajowych
- **wyzwania światowe vs. działania europejskie**
Potrzeba poszukiwania globalnych rozwiązań;
Działania w pozaeuropejskich regionach będą miały kluczowe znaczenie dla realnego sprostania globalnym wyzwaniom
- **finansowe**
Ambitne cele - ambitnych rozwiązań – adekwatne koszty;
Kto powinien ponieść te koszty, skoro dobra takie jak środowisko czy stabilny klimat są dobrami wspólnymi ?

Przyszłość WPR - ku zrównoważeniu

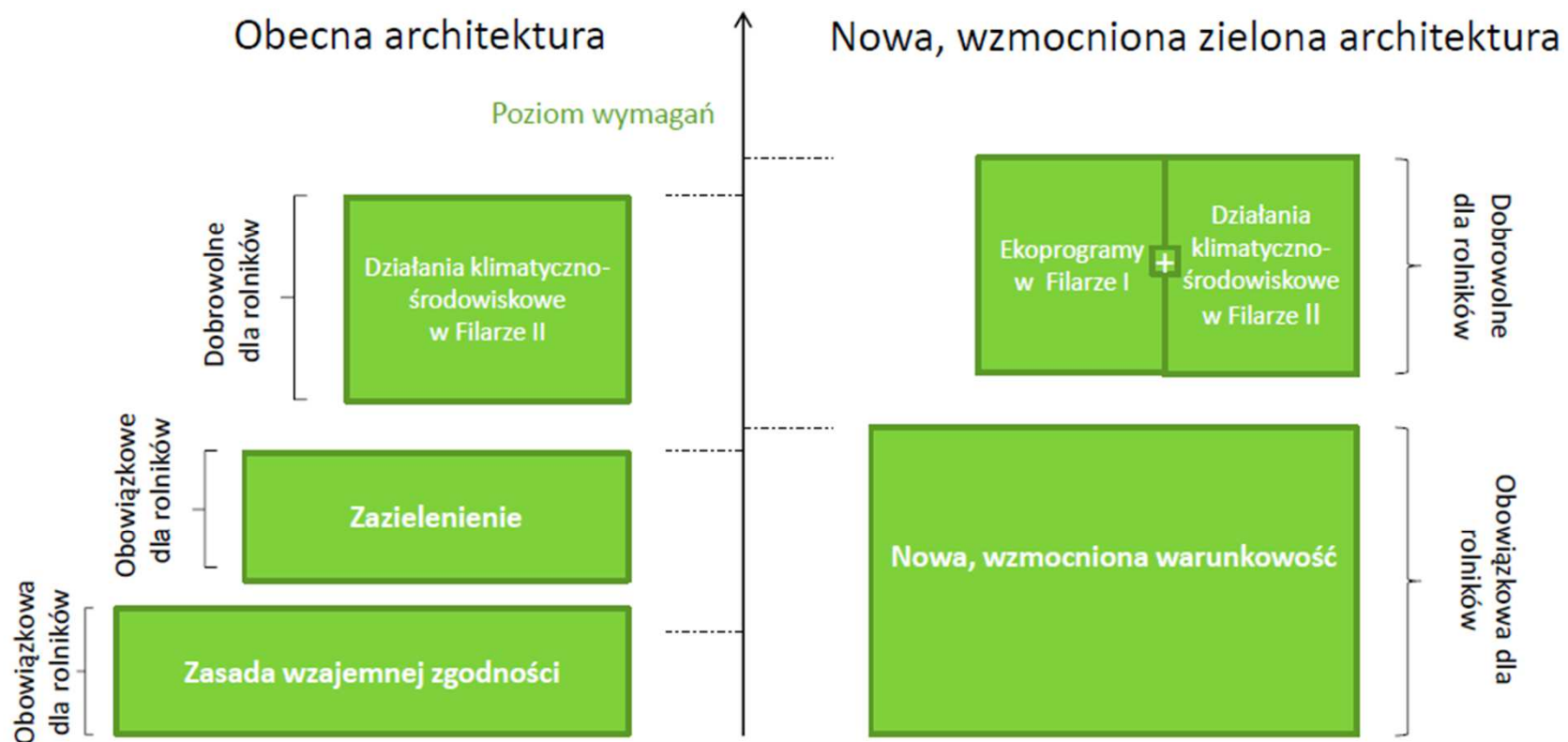

Przyszłość WPR – kluczowe kwestie

- Ważna rola w **popularyzacji pożądaných działań/praktyk** w rolnictwie
- 2021-2027 ok. **40% całkowitego budżetu WPR (I+II)** zostanie skierowana na działania na rzecz środowiska i klimatu, **30% z II filara na środowisko**
- **krajowe plany strategiczne** powinny uwzględniać:
  - europejskie zasady subsydiowania rolnictwa, w tym kryteria klimatyczne i środowiskowe
  - praktyki rolnictwa zrównoważonego: precyzyjnego, ekologicznego, dobrostanu zwierząt, agroekologii i agroleśnictwa
  - Ekoschematy, które z założenia powinny *nagradzać rolników za lepszą realizację celów środowiskowych i klimatycznych, w tym zarządzanie węglem w glebie (...) oraz za lepszą gospodarkę składnikami odżywczymi w celu podniesienia jakości wody i ograniczenia emisji* ograniczenia stosowania chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów i antybiotyków
  - propagowanie prośrodowiskowego i proklimatycznego rolnictwa poprzez innowacje, w tym technologiczne

(Komisja Europejska, 2019)

ARCHITEKTURA WPR

Źródło: (DPB, MRiRW 2019).

Europejski Zielony Ład - co z tego wynika?

- ✓ Zobowiązanie państw członkowskich do większej aktywności na rzecz środowiska przyrodniczego i klimatu
- ✓ Ambitne cele wymagające kompleksowych rozwiązań
- Konieczne solidarne podejście do wypracowania konkretnych działań – na poziomie Państw członkowskich oraz instytucji

Europejski Zielony Ład - szansa czy zagrożenie dla rolnictwa w Polsce ?

Dualny rozwój rolnictwa: industrialnych vs. zrównoważony

*Kierunek **zmiany rolnictwa na bardziej zrównoważony**, ze zrównoważoną produkcją żywności i produkcją zdrowej żywności, **to najlepsza droga** jaką może iść rolnictwo europejskie, a szczególnie rolnictwo polskie*

*Nowa strategia **nie ma polegać na nakładaniu na rolników kolejnych wymagań** czy restrykcji, ale przede wszystkim na **wsparciu dla produkcji zdrowej żywności z mniejszym zużyciem nawozów i środków ochrony roślin.***

UE chce wspierać gospodarstwa rodzinne

Komisarz UE ds. Rolnictwa, J. Wojciechowski

Europejski Zielony Ład vs. rolnictwo w Polsce

Obszary problemowe

postępująca polaryzacja, specjalizacja, koncentracja i intensyfikacja rolnictwa,
likwidacja produkcji zwierzęcej,
problem z bilansowaniem składników odżywczych w glebie,
zakwaszenie i erozja gruntów

Atuty

przewaga rodzinnych gospodarstw,
bilansowanie glebowej materii organicznej,
umiarkowane nawożenie mineralne i ochrona chemiczna roślin,
dywersyfikacja produkcji roślinnej – skutek istotny *Zazielenienia*,
potencjał do rozwoju rolnictwa ekologicznego

Europejski Zielony Ład w obszarach: różnorodność biologiczna i klimat

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOSCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

70
LAT
INSTYTUT EKONOMIKI
ROLNICTWA I GOSPODARKI
ŻYWNOSCIOWEJ - PIB

Strategia różnorodności biologicznej 2030 – podstawowe cele

- ✓ wejście na ścieżkę regeneracji do 2030 r.;
- ✓ zapewnienie odbudowy, odporności i odpowiedniej ochrony wszystkich ekosystemów do 2050 r.;
- ✓ przejście roli światowego lidera w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.

Podstawowe działania w Strategii ochrony różnorodności biologicznej

1. Spójna sieć obszarów chronionych

- Budowa spójnej transeuropejskiej **sieci Natura, obejmującej około 30% obszaru UE (lądowego i morskiego)**. Z tego około 10% obszarów (lądowych i morskich) powinno być objęte ochroną ścisłą.
- Ustanowienie korytarzy ekologicznych.
- Skuteczne zarządzanie wszystkimi obszarami chronionymi, określenie jasnych celów i środków ochrony oraz ich odpowiednie monitorowanie.

2. Opracowanie ambitnego unijnego planu odbudowy zasobów przyrodniczych

- Rozwój unijnych ram prawnych dotyczących odbudowy zasobów przyrodniczych.
- **Przywracanie przyrody na grunty orne.**
- **Rozwiązanie kwestii użytkowania gruntów rolnych i odbudowa ekosystemów gleby.**
- Zwiększenie powierzchni lasów oraz poprawa ich stanu zdrowia i odporności.
- Rozwiązania dotyczące produkcji energii korzystne dla wszystkich stron.
- Przywrócenie dobrego stanu środowiska ekosystemów morskich.
- Odbudowa ekosystemów słodkowodnych.
- Zazielenienie obszarów miejskich i podmiejskich.
- Ograniczanie zanieczyszczenia.
- Działania dotyczące inwazyjnych gatunków obcych.

Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie

- Ograniczenie o 50% łącznego stosowania pestycydów i ryzyka związanego z ich stosowaniem do 2030 r.
- Utrzymanie co najmniej **10% użytków rolnych zawierających elementy krajobrazu o wysokiej różnorodności.**
- Objęcie co najmniej 25% gruntów ornych w UE przez rolnictwo ekologiczne w UE.
- Odwrócenie tendencji spadkowej w zakresie różnorodności genetycznej.
- Aktualizacja strategii tematycznej UE w dziedzinie ochrony gleby.
- Stworzenie Planu działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby.

Sytuacja w Polsce a Strategia różnorodności biologicznej

- ✓ Obszary **Natura 2000** obejmują 6,8 mln ha, z czego 6,1 mln ha to obszar lądowy. Udział obszarów lądowych sieci w powierzchni kraju to 19,6%, co przewyższa średnią UE wynoszącą 18,1%. (Zieliński, Sobierajewska 2020)
- ✓ **Zalesienia** – obecne zarówno w PROW 2007-2013, jak i w PROW 2014-2020. W Polsce prawie 33% obrębów charakteryzuje się przeciętnym i niskim wskaźnikiem WWRPP, co może być przesłanką do zalesienia tych gleb (Wrzaszcz, Zieliński 2020).
- ✓ Największym wyzwaniem będzie przeznaczenie 25% UR na produkcję **ekologiczną**.

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOSCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

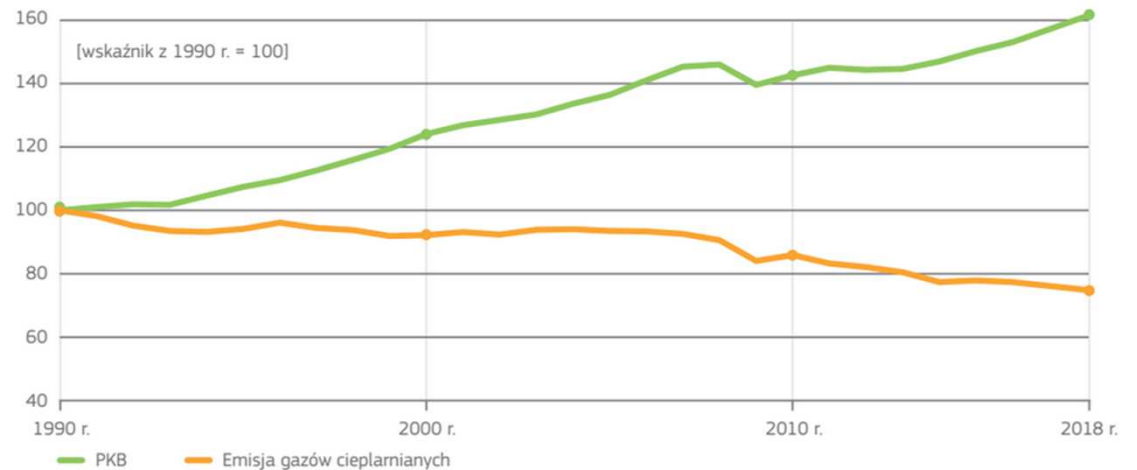

70
LAT
INSTYTUT EKONOMIKI
ROLNICTWA I GOSPODARKI
ŻYWNOSCIOWEJ - PIB

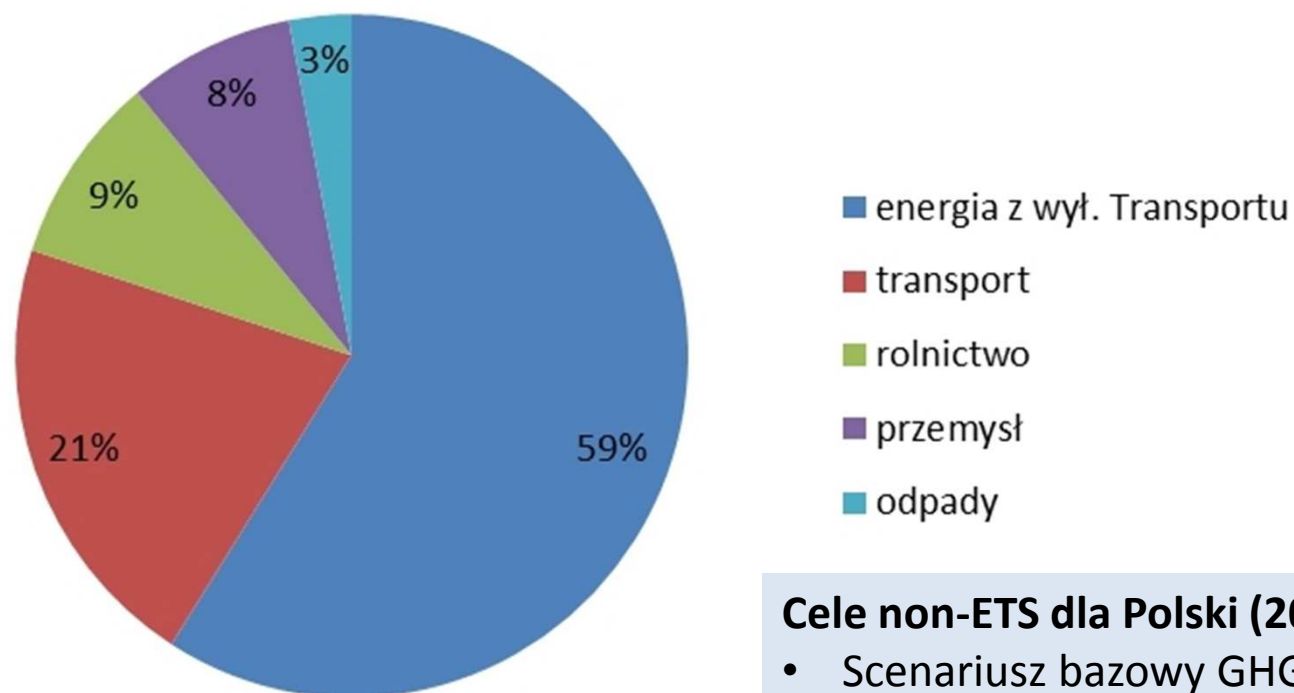

Europejski Zielony Ład – zmiany klimatyczne

- CEL - osiągnięcie neutralności klimatycznej w roku 2050
- Działania do 2030 r. :
  - ✓ Ocena możliwości **redukcji emisji na poziomie 50-55% w porównaniu z 1990 r.**
  - ✓ Poprawki do przepisów i celów redukcyjnych w zakresie sektorów non-ETS.

Udział różnych działów gospodarki w emisji gazów cieplarnianych

Źródło: <http://dlaklimatu.pl/wplyw-rolnictwa-na-zmiany-klimatu/>

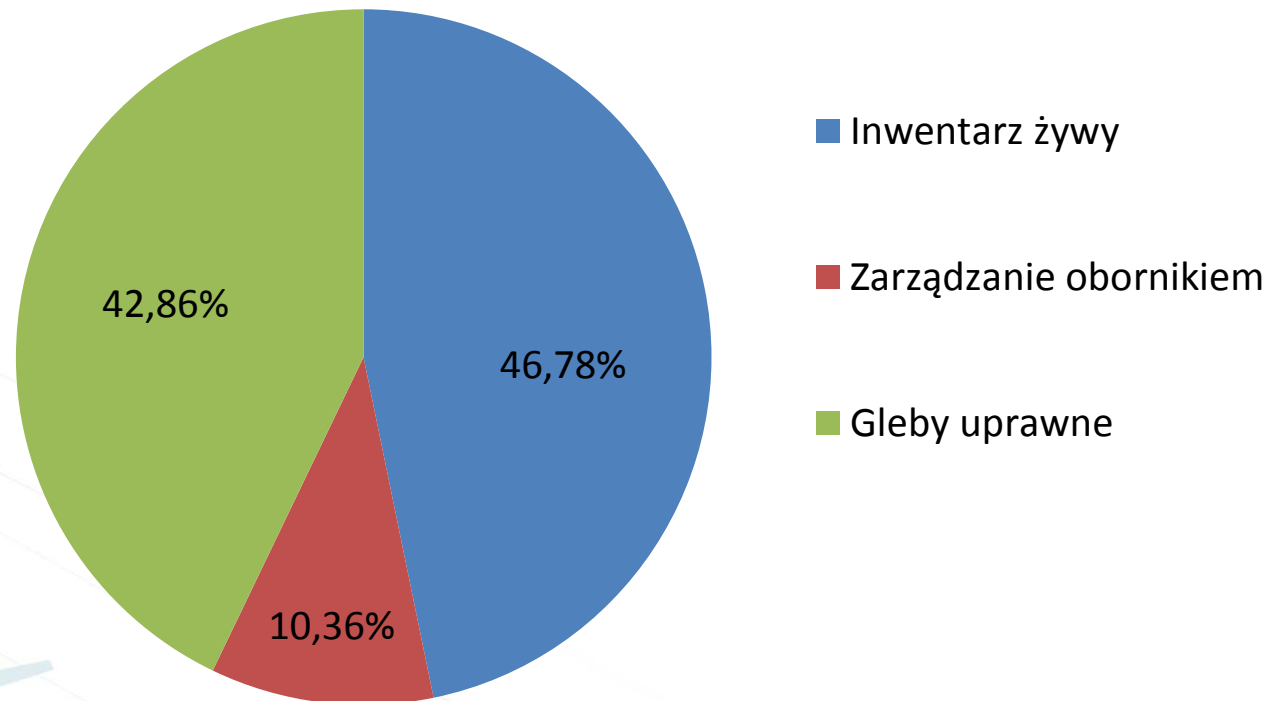
Cele non-ETS dla Polski (2030 r.):

- Scenariusz bazowy GHG40 – 7% redukcji;
- Scenariusz GHG50 – 11%;
- Scenariusz **GHG55 – 16%**.

Wartość emisji w zależności od ceny uprawnienia

Wyszczególnienie	2018		2025 Scenariusz bazowy	2025 Scenariusz GHG50	2025 Scenariusz GHG55	2030 Scenariusz GHG55
Cena uprawnienia (eur)	-	16	23	34	41	76
	Wielkość emisji (mln ton)	Wartość emisji (mln eur)				
Polska						
CO ₂	303,5	4856,0	6980,6	10319,1	12443,6	23066,2
CH ₄ ekw.	52,1	834,3	1199,3	1772,8	2137,8	3962,7
N ₂ O ekw.	18,6	298,2	428,6	633,6	764,1	1416,4
Suma emisji	374,3	5988,5	8608,5	12725,5	15345,5	28445,3
Rolnictwo w Polsce						
CO ₂	18,2	290,1	417,1	616,5	743,4	1378,1
CH ₄ ekw.	16,9	269,8	387,8	573,3	691,3	1281,5
N ₂ O ekw.	15,6	249,2	358,2	529,5	638,6	1183,7
Suma emisji	50,6	809,1	1163,1	1719,3	2073,3	3843,3

Udział emisji pochodzenia rolniczego według źródeł i rodzaju w 2018 r.

Źródło: Eurostat

Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym – praktyki dotyczące produkcji roślinnej

- praktyki na rzecz zwiększenia **efektywności wykorzystania nawozów azotowych**;
- stosowanie **plodozmianu, wprowadzanie wsiewek i międzyplonów**, które powodują zwiększenie wiązania węgla i ilości azotu w glebie;
- stosowanie **uprawy bezorkowej**, co pozwala na zmniejszenie strat węgla z gleby i ogranicza emisję N_2O ;
- zwiększanie wiązania węgla poprzez **zwiększanie ilości próchnicy w glebach** użytków rolnych;
- poprawa **efektywności nawadniania i irygacji**, by uniknąć strat energii i wzrostu emisji podtlenku azotu;
- promowanie i wdrażanie **ekologicznego i integrowanego systemu produkcji rolnej**.

Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym – praktyki dotyczące produkcji zwierzęcej

- **poprawa technik karmienia zwierząt**, poprzez zbilansowanie dawek pokarmowych zapewniających efektywne wykorzystywanie pasz oraz eliminowanie zbędnych ilości aminokwasów, a także dodawanie do paszy preparatów wiążących związki azotowe będące źródłem emisji N_2O ;
- dodawanie do odchodów zwierzęcych i ściółek dla zwierząt **preparatów biotechnologicznych ograniczających emisję N_2O** oraz zmniejszanie powierzchni parowania odchodów z legowisk i ściółek;
- **obniżanie emisji z obornika i gnojowicy.**

Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym – praktyki dotyczące wykorzystania energii w gospodarstwie

- promocja wykorzystania **odnawialnych źródeł energii (OZE)** – uprawa roślin energetycznych;
- stosowanie zachęt do wdrażania **inwestycji energooszczędnych** w rolnictwie, pozwalają nie tylko na ograniczanie wielkości emisji m.in. w hodowli zwierząt, w uprawie pod osłonami, czy przy pracach uprawowych;
- **racjonalne zużywanie energii.**

Europejski Zielony Ład – kolejny etap budowy gospodarki postprzemysłowej

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOSCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Zasoby wodne i powódzie

⚠ **40% mniej dostępnej wody** w południowych regionach Unii Europejskiej

⚠ **Pół miliona osób** rocznie narażonych na powódzie rzeczne

⚠ **2,2 miliona osób** rocznie dotkniętych zalewaniem obszarów przybrzeżnych

Źródło: Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej, PESETA IV, zatwierdzone do druku

Gospodarka

⚠ Szacuje się, że w przypadku wzrostu średniej temperatury na świecie o 3°C, **roczne straty wyniosą 190 mld EUR**

Źródło: Ciscar i in., 2014: Climate impacts in Europe, Joint Research Centre PESETA II project

⚠ Liczba **osób, które mogą być zmuszone** do opuszczenia swoich domów w wyniku powodzi rzecznych, może wzrosnąć w skali globalnej do **50 mln** rocznie

Źródło: Centrum Monitorowania Wewnętrznych Przesiedleń, Assessing the impacts of climate change on flood displacement risk, 2019

Zanieczyszczenie

⚠ **400 tys. przedwczesnych zgonów** rocznie z powodu zanieczyszczenia powietrza.

Źródło: Europejska Agencja Środowiska, Air quality in Europe – 2019 report (Jakość powietrza w Europie – sprawozdanie za 2019 r.)

Upały i susze

⚠ **90 tys. zgonów rocznie** na skutek fal upałów

⚠ **660 tys. dodatkowych wniosków azylowych** rocznie w UE, jeśli temperatura wzrośnie o 5°C

⚠ **16% gatunków zagrożonych wyginięciem** przy wzroście temperatury o 4,3°C

Koszty transformacji będą duże, lecz koszty niepodjęcia działań będą jeszcze większe

Ursula von der Leyen,
przewodnicząca KE